

SKANDINAVISKE CANADIENSAREN

VECKOTIDNING FOR SKANDINAVERNAI CANADA.

Op. No. 126. — Årg. 8.

Redaktör och utgivare:
EMANUEL CHLEN.

WINNIPEG, MAN. 11 JANUARI 1894.

Redaktionshyra och kontor:
181 Rupert street east, Winnipeg.

No 2. — Lösn. 5 Cts.

ANMALAN.

'Skandina viske Canadiensaren'

ENDA SKANDINAVISKA VECKOTIDNINGEN I CANADA.

har nu öfver ett år existerat som veckotidning. Den har under denna tid rört mycken uppmuntran och sympati från landsmännens sida samt fått röna många prof på deltagande. Fastän liten och obetydlig har den haft sin plats att fylla nemligen att söka vara ett organ för de öfver hela Canada kringströdda Skandinaverna. Vi äro glada omnämna, att från och med detta nummer blir tidningen större både i längd och bredd, så att det krävet om tidnings storlek är härigenom tillsvärad afhjelp.

En intressant följetong tager med detta nummer sin början. Tidningens tendens blir densamma hvar vecka som förut, nämligen fullkomligt själfständig, fritt från alla partier, vare sig i ett eller annat afseende. Den vill sträffa efter att än mer söka fylla sin plats som organ för Skandinaverna i Canada.

"SKANDINAVISKE CANADIENSAREN" är det bästa Annonsorgan för Skandinaverna i Canada ty den räknar tusentals läsare bland våra landsmän.

Vi våga därför innesluta vår tidning i landsmännens välvilja och uppmuntran. ty detta skall be- mota oss att söka göra tidningen mer gedigen och innehållsrik.

Från och med NU till den

1 JANUARI 1895
erhålles tidningen för
\$1.50.

SE HIT!

Prenumeranter till "Skandinaviske
Canadiensaren" erhålla så godt som

gratis

ett SVENSKT-ENGELSKT och
ENGELSKT-SVENSKT

LEXIKON.

Boken, som är bunden i vackert
godt band, innehåller ej mindre än
773 sidor med det fullständigaste
ordförord öfver de båda språken.

För endast

\$2

erhålles detta Lexikon och "Skand
Canadiensaren" till 1895.

Försmå ej detta frikostiga an-
bud, hvarigenom Ni kan erhålla en
värdfull bok till obetydligt pris.
Tillfället varar endast en kort tid

Nu är rätt tiden inne att
PRENUMERERA!

WINNIPEG I NOV. 1893.

REDAKTIONEN.

(Införes på begäran.) MAGNUS STENBOCKS MINNE.

Snart hafva 200 år förflytit sedan fältmarskalken greve MAGNUS STENBOCK vid Helsingborg vann den lysande segern öfver den danska invasionshären och derigenom åt Sverige betryggade besittningen af de södra provinserna. Betydelsen för landets själfständighet af denna seger ligger i öppen dag. Sverige fick behålla sin naturliga gräns mot söder och det vardt slut — vi hoppas för alltid — på de ofta återkommande odeläggande gränsstriderna mellan svenskar och danskar.

Landsmän, som bygga och bo i den stora Nord Amerikanska republik, och i Canadas provinser. I hafven säkert från Edra skolår i frisk hägkomst berättelsen om "Måns Böck" och hans hjeltebragd, huru han med sina öfvade, illa födda och illa klädda allmogeskarer slog den talrikare och i alla afseenden bättre rustade fienden och dref honom på flykten. I veten och utan tvifvel att det näst förtröstan till Gud och sin rättvisa sak var genom sin klara fältherre- blick och der entusiasm, af hvilken han själf var besjälad och som han förstod att ingifva sina trupper, som Magnus Stenbock vann denna lysande framgång.

Nåväl! — Hvad har efterverlden gjort för att hedra och bevara Magnus Stenbocks minne? Val står hans namn för evärdliga tider in- skrifvit på historiens blad, men det behöfs något mera för att påminna vårt folk, hvad denne man varit, och framställa honom som ett exempel manande till efterföljd.

Många af våra stormän, konun- gar, fältherrar och vetenskapsmän hafva hedrats med ärestoder till hägkomst för kommande generationer, men ännu väntar Magnus Stenbocks minne på att förevigas i bronzen. Skall det dröja länge innan hjelten erhåller denna gård af rättvist erkännande?

Af de svenska tidningarne haf- ven I nog sett, att här i Sverige sedan några år pågår en insamling af medel i syfte att få upprett en staty i Helsingborg öfver Magnus Stenbock. Insamlingen har rönt mycken välvilja och många bidrag hafva influtit. Men det be- lopp som tills dato insamlats räcker ej till att realisera den tanke, som så länge föresväfvat Magnus Stenbocks vänner och beundrare.

Landsmän! Säkert klappa Edra hjertan firtafvande för Edert gamla fosterland och få äro väl de, som icke egna någon tanke åt moder Svea och de öden hon genomgått. Skullen I icke, fastän långt skilda från Edert gamla hemland, vara med om att bringa till verklighet denna stora tanke: En staty åt segerraren vid Helsingborg den 28 februari 1710!

Det är den vissa förhoppningen härom, som förmått hemmarvande landsmän att rikta detta upp- rop till Svenskarna i Nordamerika.

Bidrag — huru små som helst — till Stenbocksfonden kunna sändas antingen till denna tidnings redaktion eller till ryttmästaren S. Wennerberg, adress Helsingborg och kommer redovisning att inflyta i svensk-amerikanska tidningar.

Men drojen icke för länge med att lemna Edet medverkan. Den 23 februari 1897, etthundraåttionde årsdagen efter Stenbocks död, vore meningen att uppreta statyen, men långt dess förinnan måste ju ritningen till densamma uppgöras och modelleringen vara påbörjad. Det gäller därför att i god tid få insamlingen avslutad.

Refererande till ofvanstående vill redaktionen med nöje emottaga och redovisa medel för den fosterländska saken, och hoppas vi att svenskarne lite hvarstans i Canada vilja bidra med en större eller mindre skärf till den vackra idéns förverkligande. Bidrag kunna antingen aflemnas eller sändas pr post till redaktionens byrå, 181 Rupert street, Winnipeg, Man.

INFLUENSAN.

För fjerdagen företager denna mystiska sjukdom ett härjningståg genom Europa. I Tyskland uppträder den på flera ställen i en mycket elakartad form med benägenhet att draga lunginflammation och hjertförslämning efter sig. I motsats till hvad som förut observerats tyckes sjukdomen denna gång der nästan vara farligare för personer af kraftig konstitution än för svagt folk.

Inom loppet af fyra år, heter det i en uppsats i den engelska tidningen "Standard", har influensan bortryckt lika många människor som mer fruktade faroster. Dess literatur utgör ett helt bibliotek. Statistiska uppgifter hafva samlats i tillräcklig myckenhet för att utrota sjukdomen — om statistiken blott kunde hjälpa till att upptäcka en kur- eller skyddsmedel — och teorierna om dess ursprung och natur skulle, äfven i det knappaste omfång, fylla ett band. Icke desto mindre stå vi ännu inför en fjerde epidemii och äro i verkligheten lika hjälplösa som vi voro 1889. Allt hvad läkarna kunna tillrida är att gå till sängs, hålla konstitutionen uppe med kinin, buljong, ammoniak och vin och pröva på med jern och stryknin, i händelse mattigheten fortfar.

Märkligt är, att läkarna ännu veta så litet om influensan. Den är icke någon ny sjukdom. Dess litteratur var stor; redan innan den nuvarande generationen skref om densamma. Den store Sauvage kallade den för mer än 180 år sedan "rheuma epidemicum", den ännu större Cullen "smittans katarr", Pinel betecknade den som "lungkatarr" och de flesta af hans landsmän som "la grippe". Namnet influensan har uppfunnits af italienska läkare, hvilka också först skola hafva framställt den tanken, att sjukdomen stöi i en eller annan förbindelse med Ryssland. För öfver 200 år sedan uppträdde den lika plötsligt som den gör nu. Den har angripit besättningarna på örlogsfartyg, som veckotal varit utan förbindelse med land. Det oaktadt har det varit omöjligt att ådaga, lägga, att dess ursprung och spridning eller något sammanhang med vindriktningen, och ännu mindre såsom enstaka sinnrika teorier sökt visa, med de från vulkanen Krakatoa utkastade stoftpartiklarna, hvilka ännu sväfa omkring i atmosfären. Det har också försökts att göra malarian i de af den Gula

floden öfversvämmade distriktet i Kina ansvarig för de hemlighetsfulla utbrotten, medan många goda auktoriteter äro benägna att definiera sjukdomen såsom den tropiska djungelfebren, modifierad genom spridningen till mer tempererade klimat. Dess smittsamma natur bekräftas genom en mängd af fakta.

Det värsta vid influensan är, att den — mähända i de flesta fall — angriper svaga organer och ofta blifver orsak till besvärliga och farliga följsjukdomar. Den afficerar först nervsystemet och framkallar kongestioner och andra rubbningar i organer, som af naturen äro svaga eller oförsigtigt ansträngas eller blottställas för väderlekens växlande inverknings innan rekonvalescentstadiet passerats. I de flesta fall äro lungorna den sårbara punkten; hos andra angriper sjukdomen hjertat, och oordning i blodeirkulationen blir en följd af influensan. Allt detta lär oss dock icke stort mer om dess ursprung och orsak. Tre berlinska bakteriologer, Pfeiffer, Kitassato och Canon, vilja hafva funnit influensans orsak i en art mikrober eller baciller, som föröka sig i patienternas blod. Den berömde Robert Koch är af samma åsigt.

Hvad influensans behandling angår, anbefallas tjugutals medel. Doktor Willis var dock mähända klokare, då han förklarade sig helst vilja öfverlåta influensans bekämpande, åt naturen själf, ehuru Carl II forebrådte honom att han derigonom dödat flera engelsmän än som skulle hafva fallit i ett krig. Fakulteten håller nu med Willis. En jemn temperatur, lugn, täta måltider och omsorgsfullt undvikande af fuktighet, köld och öfveransträngning är hvad de pålitligaste läkare helst ordinera.

FÖRBRUKNING OCH TILL- VERKNING AF SPRITDRYCKER I CANADA 1893.

Regeringens inkomst af sprit-
gälder för 1893 utgjorde \$8,520,230
mot \$8,076,526 året förut. Sprit
på lager den 1 juli 1893 utgjorde
den största mängd som någonsin
varit ell. 13,502,814 gallons, då un-
der de föregående fyra åren lagret
i medeltal utgjort något öfver 11
mill. gallons. Till förbrukning an-
mälde 3,731,896 gallons mot 2,545-
935 året förut. Under 1893 till-
verkades 3,856,955 gallons. För-
brukningen af sprit i Canada 1893
var på hvarje person 0.07 gall. eller
omkring 5 proc. mera än föregående
år. Någon förminskning visades i
förbrukning af öl och viner, men
tobaksförbrukningen har stigit.

CANADA NYHETER.

BRANDON. Sheriff Clement med-
delade i fredags för mord döds-
dömd gossen Hill att straffet af
General guvernören ändrats till
fängelsestraff. Han mottog under-
rättelsen med största lugn och sy-
ntes ej det minsta bry sig om att
han blifvit benädd.

FORT WILLIAM, Ont. Den 6 jan.
fanns på härvarande sädeseleva-
torer 1,518,070 bushels hvete.

HAMILTON, Ont. — Nykterhets-

vännerna hafva beslutat att peti-
tionera stadsfullmäktige om att få an-
talet utskänkingsställen reduce-
ralt från 96 to 50.

MONTREAL består sig med ej min-
dre 953 krogar.

— Mr T. Patton, biträdande se-
kreterare i Y. M. C. A. i Montreal,
har blifvit kallad och antagit be-
fattningen som generalsekreterare
vid samma förening i Winnipeg.

— Canadas kreatursexport är i
nedgående. År 1891 exporterades
109,433 kreatur och 30,267 får,
1892—96,395 kreatur och 15-
097 får samt 1893—82,047 kreatur
och 2,605 får. Orsaken är att i
söka i den engelska landbrukstys-
relsens hänsynslösa tillvägagående
i att förklara flera från Canada ex-
porterade kreatur behäftade med
sjukdomen "pneumonia".

— OTTAWA. Regeringen har anta-
git Canadiska artisten H. P. Her-
bets modell för en staty öfver Sir
John Macdonald, hvilken skall upp-
sättas invid parlamentet och till
hvilken en summa af \$10,000 har
af parlamentet anslagits. Statyn
skall blifva af bronz och i samma
storlek som Cartier's, hvilken också
modelleras af Herbert.

— QUEBEC. Provinzens Quebecs pa-
rlament avslutade sin session i män-
dags. Flere vigtiga lagförslag för
landbrukaren- och kolonisering m.
m. antogs.

— NYA STOCKHOLM den 8 januari
1894. — Den stora juldagen med
sina kära minnen är nu både kom-
men och gången. Det härligaste
våder med ett det präktigaste släd-
före har gjort att hela kolonien
varit på fätter. Rika tillfällen att
betrakta Guds ord hafva vi haft,
och äfven många hafva begagnat
sig deraf. Här kommer man knapt
ihåg, att man bor i Amerika, ty
som ett kärt barndomsminne hafva
vi bibehållit här uppe samma hög-
tider som i det gamla landet. Icke
mindre än åtta gånger på fjorton
dagar ha vi varit samlade omkring
Guds ord. Må Gud välsigna det-
samma för sin egen skull.

Skoldistriktet Svea höll sitt års-
möte den 4 dennes i sitt präktiga
skolhus, utan tvifvel den solidaste
byggnad i hela kolonien som ock
fastän endast två år gammal kan
skryta af att vara skuldfri. Räk-
enskaperne befinna sig i ett för-
träffligt skick och dess sekreterare
och skattmästare hr A. G. Olson
fortjenar allt erkännande. Hr Alex
Stenberg, som i skolrådet ståt som
ordförande under fem års tid afgick
och har han isynnerhet de två si-
sta åren nedlagt mycket för nämnda
skolas bästa. I hans ställe inval-
des för de kommande tre åren hr
Axel Olson och i stället för hr O.
C. Pearson, h vilken för närvarande
uppehåller sig i Oak Lake invaldes
för innevarande året i skolrådet hr
E. Kristofferson. Den tredje skol-
rådsledamoten är hr Zakrisson. Till
taxeringsman nyvaldes hr J. Nor-
din samt till revisor C. O. Hof-
strand.

Äfven skoldistriktet Nya Stock-
holm har haft sitt årsmöte i veder-
börlig tid. I stället för den afgående
skolrådsledamoten, ordföranden hr
C. Hulten, invaldes hr J. A. Vestin.
Men som ordföranden icke fann
hon om "competent" — i hvad afse-
ende omfördade icke notisen på
posthusgafveln — så har han ut-
lyst nytt val, som kommer att hål-

las fredagen den 12 januari. På se-
om någon mera competent person
kan erhållas, Hr P. Strömberg
och N. J. Berglund äro de öfriga
skolrådsledamöterna.

TORONTO. — Den nya Massey
musik salongen med sittplatser
för 4000 personer kommer att öpp-
nas nästkommande juni med en
storartad fest.

— Ej mindre än 15,000 personer
i staden hafva angripits af influ-
ensa.

VICTORIA, B. C. 21 salfångare-
fartyg med 428 hvita och 74 indi-
aner ombord hafva redan afseglat
till de norra farvattnen för att åter-
upptaga salfångsten.

WINNIPEG. E. E. Harley, som be-
gick försnilling från lagfirman
Hough och Campbell, hvarest han
var anställd som bokförare, dömdes
i fredags till 6 månaders straffar-
bete. Öfverdomaren förklarade att
han gaf så litet straff, tillfölje af
att den anklagade förut haft godt
namn om sig och att hans hustru
och fem små barn voro beroende af
honom för existens.

— Enligt telegram från London,
England, har Winnipegs gasbolag
ej kunnat betala intresse på kapita-
let, hvadan detsamma nu kommer
att ställas under administration.

— I brist på arbete har maskin-
verkstaden "Vulcan Iron Works"
nedlagt sin rörelse, hvarigenom 40
arbetare blifvit sysslolösa. Obe-
stämdt ännu när arbetet kommer
att återupptagas.

— I Winnipeg inregistrerades
under 1893—908 födda, 400 gifter-
mål och 586 dödsfall. 1180 mål
handlades för året i poliskamma-
ren. Antalet emigranter för året
uppgår till 12,894 och de medförde
442 vagnslaster kreatur och effek-
ter.

— Manitoba parlamentet öppna-
des i dag på e. m. med sedvanlig
pomp och ståt. Guvernör Schulz,
uppvaktad af sin stab och utländ-
ske konsul, uppläste trontalet,
före hvilket musiken spelade nation-
al sången och kunglig salut gafs.
Nästan alla af parlamentets 40 le-
damöter syntes på sina platser och
antalet åskådare af både damer
och herrar var stort. Sessionen
antages blifva jemförelsevis kort.
Bland vigtiga frågor och förslag
som väntas föremåla äro förän-
dring af rättslagar, assuranlag, fi-
nan- och migrations saker. Man-
itoba regeringen ämnar antagligen
för nästa år begära mindre anslag
till emigration, men gifva större
anslag till provinseus farmare.

— En ny daglig tidning benämnd
"The Nor-Wester", kommer inom
kort att skåda dagens ljus i Winni-
peg. Bolaget förfogar öfver ett
kapital af \$25,000, samt har till
styrelse grosshandlar Alex. Macdo-
nald, spannmålsbhandlet R. P.
Roblin, journalisten W. F. Luxton,
advokaten Colin H. Campbell,
grosshandlar Geo. D. Wood samt
agenten Murray H. Miller. Herr
W. F. Luxton, f. d. redaktör för
Free Press, blifver chefredaktör.
Inbjudningen meddelar, att tidning-
en ej kommer att blifva något
partis organ. Herr Luxton har
mångårig erfarenhet som journalist
i Winnipeg, men huruvida han
skall lyckas att få en tredje daglig
tidning i Winnipeg att betala sig,
återstår att se.